

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG ELNÖKÉNEK KÖZLEMÉNYE

2024.04.15.

A Közbeszerzési Hatóság Elnökének közleménye

a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások versenyre gyakorolt káros hatásairól és kivételes körülmények közötti alkalmazhatóságáról
(2024.04.15.)

Mind a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 98. § (2) bekezdése, mind pedig az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU irányelv (50) preambulumbekzdése kiemeli, hogy a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást **a versenyre gyakorolt káros hatásai** miatt csak meghatározott esetekben és kivételes körülmények között alkalmazhatják az ajánlatkérők.

Az elmúlt időszak adatai alapján egyértelműen megállapítható, hogy a közbeszerzéssel érintett termékek ára is jelentősen megnövekedett a korábbi árakhoz képest Magyarországon. Ennek következtében az ajánlatkérők egyre többször tapasztalhatják, hogy a korábban az irányadó közbeszerzési értékhatárok alatt megvalósítható beszerzések értéke eléri vagy meghaladja a közbeszerzési értékhatárt. Azokban az esetekben, ahol a beszerzés becsült értéke elérte vagy meghaladta a közbeszerzési értékhatárt, ott az ajánlatkérőknek közbeszerzési eljárást kell lefolytatniuk annak érdekében, hogy a beszerzési igényüket jogszerűen tudják kielégíteni.

A Közbeszerzési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) az előző bekezdésekben hivatkozott gazdasági körülmények által generált nehézségek jelentőségét nem vitatja, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy **a megváltozott gazdasági helyzettel párhuzamosan a jogszabályi környezet nem változott** a tekintetben, hogy a Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pontja szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást **csak minden konjunktív feltétel teljesülése esetén, kivételes körülmények között lehet** alkalmazni.

A Hatóság a Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pontja szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás vonatkozásában hangsúlyozza, hogy az ajánlatkérőknek a közbeszerzési eljárás előkészítése során, az eljárásfajta kiválasztásakor **törekedniük kell a gazdasági versenyt támogató beszerzési megoldások és eljárásfajták alkalmazására**. A Kbt. törvényes lehetőséget ad a verseny nagymértékű korlátozására, egyes esetekben akár kizárására, ugyanakkor az ajánlatkérőknek kellő körültekintéssel kell eljárniuk a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásfajta alkalmazásakor. Amennyiben a Kbt. szerinti egyéb eljárásfajta alkalmazásával is kielégíthető egy beszerzési igény, akkor az ajánlatkérőknek célszerű azt az eljárásfajta választaniuk, tekintettel arra, hogy a Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pontja szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás **alkalmazásának konjunktív, eltérést nem engedő alkalmazási feltételei vannak, amelyek fennállását az ajánlatkérőknek ténylegesen, eljárásonként alá kell tudni támasztani**.

A konjunktív feltételek közül kiemelendő, hogy az ajánlatkérő számára nem létezhet reális alternatíva a beszerzési igényének a kielégítésére, és a verseny hiánya nem lehet

annak a következménye, hogy a közbeszerzés tárgyát a versenyt indokolatlanul szűkítő módon határozták meg. A Hatóság a védendő kizárólagos jog vagy a műszaki-technikai sajátosság fennállásának a vizsgálatán túl továbbra is szigorúan ellenőrzi **a reális alternatíva hiányára vonatkozó és a verseny indokolatlan szűkítését kizáró feltétel fennállásának megalapozottságát**. Ennek keretében az ajánlatkérőknek részletesen be kell mutatniuk és szerződések csatolásával alátámasztaniuk, hogy a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás tárgyát képező termékek **mikor és milyen eljárás keretében kerültek beszerzésre**, továbbá részletesen be kell tudni mutatni és szerződések csatolásával igazolni, hogy a beszerzés és a vizsgált hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás megindításának az időpontja között **ajánlatkérő milyen szerződéseket kötött és azok hogyan viszonyultak a fennálló, védendő kizárólagos joghoz vagy műszaki-technikai sajátossághoz**. Továbbá ajánlatkérőknek a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás megindításának időpontjában igazolniuk kell, hogy **nincs alternatíva a beszerzési igényük kielégítésére, vagy ha van alternatíva, akkor az nem minősül reális alternatívának**.

A gazdasági piac változása és a COVID alatti és ahhoz köthető beszerzések során nyilvánvalóvá vált a közbeszerzési jog alkalmazkodó képessége, de ez **nem vezethet ahhoz, hogy az ajánlatkérők az irányadó értékhatárt elérve automatikusan, formális indokok alapján hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást alkalmazhatnának**. Az ajánlatkérők felelőssége, hogy átfogó vizsgálatot folytassanak le, ha az általuk igényelt szolgáltatás teljesítésének a feltételei olyan magasabb árkategóriába kerülnek, amely már jelentős befolyást gyakorol a versenyre, és így a Kbt. hatálya alá tartozik.

Mind a fenti körülmények, mind pedig a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásokhoz kapcsolódó törvényességi ellenőrzési eljárás rövid határideje miatt rendkívül fontos, hogy az ajánlatkérők **kellő gondossággal járjanak el a közbeszerzési eljárások előkészítése során**, tekintettel arra, hogy a hiánypótlási felhívások teljesítésére különösen rövid idő áll rendelkezésre.

A Hatóság a Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pontja szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásokhoz kapcsolódó törvényességi ellenőrzési feladatok körében szigorúan vizsgálja például az alábbiakat:

- a tájékoztatásban minden releváns körülményt részletesen be kell tudni mutatni, és **minden nyilatkozatot dokumentumokkal alá kell támasztani** – minden hivatkozott, releváns dokumentumot be kell nyújtani –; egy egyszerű, formális tájékoztató levél nem elegendő;
- az ajánlatkérőknek **egységes szerkezetben, részletesen be kell tudni mutatni**, hogy milyen releváns rendszereket/szoftvereket és melyik időponttól használnak, valamint ezeknek mi a funkciója, hogyan kapcsolódnak egymáshoz; továbbá ki kell térni arra, hogy ezeket a rendszereket a vizsgált eljárás során elvégzendő feladatok hogyan érintik;
- **számszakilag** be kell tudni mutatni a tájékoztató levélben hivatkozott többletköltségeket és egyéb terheket;

- amennyiben a reális alternatíva hiányát ajánlatkérő azon állításával kívánja igazolni, miszerint a világon egy vagy kettő cég foglalkozik a tárgyi eszközök gyártásával, akkor **dokumentumokkal alátámasztva indokolt bemutatni az érintett piacot**; valamint
- indokolt lehet bemutatni és dokumentumokkal igazolni, hogy miért nem lehetséges a versenyt biztosító, **nyílt eljárás keretében azonos funkciókkal bíró, új rendszer beszerzése**, illetőleg mi igazolja azt, hogy csak és kizárólag az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplő terméke igazítható az ajánlatkérő egyedi igényeihez, **más, hasonló rendszerek esetében pedig ez kizárt**.

A Hatóság nyomatékosan felhívja az ajánlatkérők figyelmét arra, hogy amennyiben egy kizárólagos jogokhoz vagy műszaki technikai sajátosságokhoz kapcsolódó beszerzési igény – amelyet korábban az ajánlatkérő közbeszerzési értékhatárok alatt be tudott szerezni – becsült értéke eléri a közbeszerzési értékhatárokat és emiatt ajánlatkérő a Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pontja szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás folytatása mellett dönt, akkor azzal **vállalja, hogy az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplőtől beszerzendő kizárólagosságról szóló nyilatkozaton felül további, a reális alternatíva hiányához kapcsolódó feladatok megvalósítása is terheli**. Ajánlatkérőnek célszerű a közbeszerzési eljárás megindítása előtt mérlegelni az összes lehetőséget, mely megoldás számít a legjobbnak az ár-érték arány alapján, beleszámítva a különböző típusú beszerzési konstrukciókhoz és közbeszerzési eljárás fajtákhoz kapcsolódó költségeket és jogorvoslati kockázatokat is.

A Hatóság felhívja a jogalkalmazók figyelmét, hogy a Kbt. 103. § (6) bekezdése értelmében az ajánlatkérő a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás megkezdése napján köteles az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben (a továbbiakban: EKR; <https://ekr.gov.hu>) közzétenni a Közbeszerzési Hatóságnak megküldött minden dokumentumot, valamint a közbeszerzési dokumentumokat és az ajánlatok bontását követően a bontásról készült jegyzőkönyvet. A beszerzés becsült értékéről szóló tájékoztatást, továbbá az ajánlattételre felhívni kívánt gazdasági szereplők nevééről, címéről (székhelyéről, lakóhelyéről) szóló tájékoztatást az ajánlatok bontását követően, az ajánlatok bontásáról készült jegyzőkönyvvel együtt köteles az ajánlatkérő közzétenni.

A Hatóság részletes indokolással ellátott döntést hoz, amelynek alapján az eljárás jogalapjának megalapozottsága egyértelműen megállapítható. A Hatóság döntését az EKR-ben teszi közzé.

A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások átláthatóságát biztosító fenti szabályok egyúttal segítségül is szolgálnak és támpontokat adnak konkrét eljárások útján a jogalkalmazók részére: ajánlatkérők áttekinthetik a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások dokumentumait, azok indokrendszerét és a Hatóság döntését is.

A Hatóság – támogatva az egyes jogesetek megismerését – naprakészen vezeti a honlapján a kereső funkcióval ellátott döntéstárát (<https://www.kozbeszerzes.hu/adatbazisok/hnt-dontes-oldal/>).